

Den Ny Grundlov

Kaj Himmelstrup

En bog som den her kan ikke undgå
at være politisk, så du har krav på
at kende forfatterens baggrund.
Du finder den bagest i bogen.

© Kaj Himmelstrup

Teksten må meget gerne videresendes til andre

HALLO!

Menneskeheden er på randen af fem livstruende katastrofer.

- Rovdriften på jordens resurser.
- Klimaødelæggelsen.
- Overbefolkningen.
- Den militære oprustning.
- Den økonomiske ulighed.

Alt det må en ny dansk grundlov forholde sig til. Det er ret overvældende for så lille et land. Men der er ingen vej udenom. Der er brug for os og for en global indsats, hvis katastroferne skal afværges og udviklingen vendes.

Magten og midlerne til at sætte gang i den nødvendige forandring findes tre steder.

- I finansverdenen, • i erhvervslivet, • i det politiske system.

- **FINANSVERDENEN**

Det står klart, at finansverdenen ikke føler et medansvar for at bekæmpe de fem katastrofer. Deres økonomiske transaktioner har profit som eneste mål. Der findes hverken samfundssind eller moralske motiver i finanssektoren, end ikke dårlig samvittighed. Humor har de heller ikke, de griner ad os.

Den Ny Grundlov må derfor have paragraffer, der tager livtag med finansverdenen og tvinger den til at arbejde for almenhedens vel og til at bekæmpe de fem katastrofer. De står i Den Ny Grundlovs kapitel 9. Det virker måske ikke logisk at begynde med det kapitel, men det er det, fordi det er et af de vigtigste.

KAPITEL 9 - om bankvæsenet

§ 1

Finansverdenen skal underlægges demokratisk kontrol.

Det kan naturligvis ikke gennemføres i fuld udstrækning, før Den Ny Grundlov er blevet global. Men indtil da er der meget, der kan gøres lokalt i lille Danmark.

§ 2

Der kan gives tilladelse til privat bankdrift. Dog stiller folketinget konkrete krav til solvens og risikostyring, ligesom folketinget sætter loft over bankernes størrelse, så en enkelt bank ikke ved en konkurs truer statens økonomi. Bankerne fungerer på kapitalismens vilkår. Staten kan derfor ikke støtte nødlidende banker. Eventuelle tab bæres af aktionærerne. Banken tegner en forsikring, der sikrer kunderne mod tab.

Kravet om forsikring er medtaget, fordi det ikke er rimeligt, at staten, sådan som det er nu, skal være garant og rydde op, når bankdriften kører af sporet.

§ 3

Nationalbanken fortsætter sin nuværende apolitiske funktion som forvalter af pengevæsenet med eneret til at fremstille mønter og sedler. Banken fører også tilsyn med de private banker og andre pengeinstitutter.

Nationalbanken er desværre ikke ene om at fremstille penge. Bankerne 'skaber' også penge gennem deres kredit- og långiv-

ningssystem. Det er på den måde, de ødelæggende økonomiske kriser med jævne mellemrum opstår. Det er ikke borgerne, der har skabt dem. Fænomenet har lange historiske rødder og kan formentlig kun afskaffes med en helt ny samfundsform, der ikke domineres af kapitalismen. Det har lange udsigter. Verden har været gennem alle ismerne og de store 'fortællinger', for ikke at tale om diktaturet, og ingen af dem er lykkedes. Indtil der opstår en ny ansvarlig måde at leve sammen på, lokalt og globalt, så må Den Ny Grundlov resignere og nøjes med den følgende paragraf, der forhåbentlig kan minimere risikoen for de ulykker, som fiktive værdier og nye bankskabte kriser kan afstedkomme.

§ 4

Der sættes skarpe grænser for bankernes mulighed for at skabe økonomiske værdier, der ikke vedrører den egentlige bankdrift.

§ 5

Banker kan ikke samtidig drive betalingsformidling. Der kan gives tilladelse til private institutter med betalingsformidling som eneste opgave.

§ 6

Staten opretter en søsterinstitution til Nationalbanken, der – på samme måde som det tidligere så effektive og overskudsgivende statslige postgirovæsen – skal stå for to opgaver:

1. Betalingsformidling.
2. Pengeopbevaring for dem, der ikke ønsker at være kunder i de private banker.

Paragraf 6 er en følge af paragrafferne i kapitel 12 om den personlige frihed. Samfundet har længe krævet, at folk har en bankkonto. Paragraf 6 sikrer, at folk kan bruge deres personlige frihed til at vælge mellem private pengeinstitutter og offentlig betalingservice. Hvis de ikke har det valg, hvad skal de så med personlig frihed? Og staten, er det ikke bare det sted, hvor fællesskabet bliver håndgribeligt?

Man kunne tilsvarende overveje at oprette et statsligt forsikringsinstitut i lighed med det tidligere Statens Livsforsikring – der nøjagtig som postgirovæsenet var både konkurrencedygtigt og gav et overskud til staten. Så fik folk også her mulighed for at vælge mellem privat og statslig service.

§ 7

Der oprettes en søsterinstitution til Nationalbanken. Dens formål er at opkræve moms på alle former for værdipapirhandel. Momsen fastsættes af folketinget. Den gradueres, sådan at handel med værdipapirer, der ikke er til gavn for almenheden, beskattes hårdere end værdipapirer, der er almennyttige.

Hvis moms lyder for voldsomt, kan ordet erstattes med Tobinskat. Selv med små procenter, eller endda promiller, vil sådan en skat flytte noget af personskattens byrde fra det arbejdende folk til spekulanterne.

§ 8

Beskatningen af bankerne kan gradueres, sådan at banker, der yder lån til formål, der gavner almenheden, kan få nedslag i skatten. Modarbejder de bekæmpelsen af de fem katastrofer, pålægges der ekstra skat.

§ 9

Pengeinstitutternes direktioner og bestyrelser må ikke honoreres med aktier eller andre former for bonus, men kun med lønninger, der skal være tilgængelige og gennemskuelige for offentligheden.

§ 10

I pengeinstitutternes bestyrelser skal der være mindst 1 medlem valgt af folketinget. Vedkommende skal dels varetage Almenvellets interesser, dels være offentlighedens whistleblower, når der opstår uregelmæssigheder.

§ 11

Kommunerne skal sørge for, at borgere, der ikke kan betjene sig af pengeinstitutternes digitale systemer, betjenes på anden, men ikke ringere måde.

§ 12

Folketinget skal aktivt arbejde for, at de nationale bestemmelser i Kapitel 5 udbredes globalt. Det skal ske i alle de relevante internationale organer, hvor Danmark har en plads.

Det gælder selvfølgelig i særlig grad inden for det europæiske samarbejde.

Den sidste paragraf i dette kapitel handler om den danske infrastruktur. Den var før i tiden et anliggende udelukkende for stat og kommuner. Nu er det meste af den privatiseret. Telefoni, mail, post, elektricitet, bus- og togtransport og en mængde andre fælles goder er i dag ejet af udenlandske aktieselskaber eller kapitalfonde, hvor Danmark ingen reel indflydelse har. Det er risikabelt.

Dertil kommer, at aktieudbytte som arbejdsfri indtægt er med til at skævvride rigdomsfordelingen.

§ 13

Dansk infrastruktur skal være ejet af stat eller kommuner.

• ERHVERVSLIVET

For erhvervslivet er profit naturligvis også et bærende princip. Det gør Den Ny Grundlov ikke op med. Mennesket er fra naturens hånd udstyret med egoisme og grådighed. Til gengæld har mennesket så også gjort den erfaring, at fællesskab og samarbejde oftere kan betale sig.

Den Ny Grundlov går ind for at skabe balance mellem disse to modsatrettede kræfter, og fordi der heldigvis er mange eksempler på virksomheder, der har erkendt truslen fra de fem katastrofer og arbejder for at imødegå dem, skal disse virksomheder naturligvis støttes. Omvendt må Den Ny Grundlov naturligvis sætte skarpe grænser for alt, der ikke er bæredygtigt eller skader kampen mod de fem katastrofer. Det er mange år siden, der blev advaret om, at der er grænser for vækst. I dag er denne grænse forlængst overskredet.

Den første paragraf om erhvervslivet er kopieret fra § 110 i den norske grundlov, der blev vedtaget for 200 år siden. Den er forbløffende fremsynet, og selv om den er ordknap, er den præcis.

KAPITEL 10 - om erhvervslivet

§ 1 - om natur og miljø

Enhver har ret til et miljø, som sikrer sundhed, og til en natur, hvis produktionsevne og mangfoldighed bevarer. Naturens resurser skal disponeres ud fra en langsigtet og

alsidig betragtning, der varetager denne ret også for efterslægten.

For at kunne varetage deres ret i henhold til det ovenstående, er borgerne berettigede til at få kendskab til naturmiljøets tilstand og til virkningerne af planlagte og iværksatte indgreb i naturen.

Nu har Danmark jo ikke længere nogen natur, der er værd at tale om, så der skal en præcisering til.

§ 2 - om import af varer mv.

Ved import af varer, råstoffer og halvfabrikata af enhver art påhviler det importøren at sikre, at fremstillingen har været bæredygtig og miljøneutral, og at alle både lokale og globale forskrifter for arbejdsforhold har været overholdt.

§ 3 - om eksport af varer mv.

Ved eksport af varer, råstoffer og halvfabrikata af enhver art påhviler det eksportøren at sikre, at fremstillingen har været bæredygtig og miljøneutral, og at alle både lokale og globale forskrifter for arbejdsforhold har været overholdt.

§ 4 - om regeringens ansvar

Regeringen skal sørge for, at lovgivningen til enhver tid stiller de strengest mulige krav til bæredygtighed, miljøneutralitet og sikre arbejdsforhold.

§ 5 - om erhvervslivets ansvar

Erhvervslivet har ansvar for, at ethvert produkt, hvad enten det er varer, bygninger, servicevirksomhed eller andre former for resultater, er i overensstemmelse med lovgivnin-

gens krav til bæredygtighed, miljøneutralitet og arbejdsforhold.

Virksomheder, der bruger underleverandører eller underentreprenører, har ansvar for, at alle i kæden lever op til lovenes krav om bæredygtighed, miljøneutralitet og ordnede arbejdsforhold.

- DET POLITISKE SYSTEM

Når man tænker på de mængder af hademails og telefontrusler, som vores politikere får, burde man sådan set beundre dem for, at de påtager sig opgaven.

Men sådan som vores folketing har fungeret de sidste 10-15 år, er der nu ikke ret meget, der tyder på, at det er modent til den store opgave med de fem truende katastrofer.

Fra 1849 og en menneskealder frem var folketinget præget af klare skel mellem partierne. Arbejderne og husmændene kæmpede for bedre livsvilkår, bønderne for at bevare deres selvstændighed og magtposition, og erhvervslivet for at holde lønninger og erhvervsskat nede.

Det er der stadig rester af. Men i dag er partierne blevet til koncerner uden forankring i de lag i befolkningen, de dengang var talerør for. De sluser de unge cand.politter ind i deres ungdoms-afdelinger og skoler dem i 'det politiske håndværk', så de er klar til magtkampene på Christiansborg. Kun et fåtal af politikerne har været ude i det virkelige liv og lært at samarbejde og at løse problemer i fællesskab. Politikken bliver skabt af fokusgrupper og meningsmålinger. Høje stemmetal for at få magten tæller mere end langsigtet politisk tænkning. Politikeres anseelse i befolkningen er dalende.

Når valgdeltagelsen er så stor, som tilfældet er, kunne man tro, at befolkningen også sluttede op om partierne. Men det er kun sølle

6% af os, der er partimedlemmer, og den voldsomme vælgervandring ved valgene viser, at det er enkeltsager og skærmtække og andre tilfældigheder, der i mange tilfælde bestemmer, hvor vi sætter krydset, og ikke nogle grundlæggende værdier.

TV og andre overfladiske medier er ikke uden skyld i miseren. Konfronterende journalistik og mangel på tid til fordybelse har skabt en stil med ultrakorte, overfladiske interview med kække one-liners, der mest har til formål at nedgøre. Komplexiteten bliver forrådt.

I 1848 gik vi fra oplyst enevælde til demokrati. Den Ny Grundlov kunne ønske, at TV også gav os oplyst demokrati.

Selv om de fleste politikere er veluddannede, er der få, der har karisma til at trænge igennem TV-hastværket og fremstå som de ledere, landet har brug for. Enkelte har evnen til at tiltrække mange vælgere ved hjælp af letforståelige enkeltsager, men mangler formatet til at stå i spidsen for en samlet nation.

Nytænkningen er som sagt sparsom, og en stor del af folketingets energi spildes på småsager og uværdig indbyrdes chikane. Kompetente og visionære personligheder udefra søger ikke ind i partierne og stiller ikke op til valg. Lugten i bageriet er for slem.

Partiernes problem er, at de gamle 'fortællinger' fra det bonde- og industrisamfund, vi har lagt bag os, ikke længere dur. De gamle kampe mellem de forskellige samfundsgrupper har skiftet karakter.

For eksempel var det gamle modsætningsforhold mellem arbejdskraft og erhvervsinteresser ikke kun et modsætningsforhold. Det var også et afhængighedsforhold. Det tvang erhvervslivet til at oprette lærepladser til de unge. Sådan er det ikke mere. Lærlingen er uddød, lærepladserne ligeså. 'Udviklingen' har skabt en enorm ungdomsarbejdsløshed, som erhvervslivet er fuldstændig ligeglad med, og som politikerne ikke aner, hvad de skal stille op med, udover at sætte de unge på skolebænken i så stort tal, at

gymnasierne i dag ikke længere er den skole, der kan danne den ansvarsbevidste elite, ethvert samfund har brug for.

Mens vi venter på en 'ny fortælling' om den anderledes tidsalder og det anderledes samfund, vi pludselig befinder os i, må Den Ny Grundlov tage til takke med de politikere, vi har.

Den Ny Grundlov anerkender, at der stadig er reelle modsætningsforhold i samfundet, men de bør ikke får lov at stå i vejen for løsninger, som både det samlede Danmark og de fem truende katastrofer har gavn af.

Danmark har de tre ting, der kendetegner de bedst fungerende samfund. En stærk stat med en loyal og hidtil ukorrupt embedsstand. Et retssystem, hvor alle er lige for loven. En ledelse, der er valgt af folket og kan afsættes af folket. Det må ikke ødelægges af unødvendige og perfide magtkampe. Folketinget må lære at leve op til sit ansvar og begynde at samarbejde om de nødvendige beslutninger.

•

Vi begyndte med at præsentere kapitel 9 og 10, fordi de er vigtige. Nu vender vi os til Kapitel 1 og fortsætter i den rigtige rækkefølge. Inden vi præsenterer kapitlet, må vi lige minde om, at der selvfølgelig også må stå nogle trivielle ting i en grundlov. Ting der er helt indlysende i dag, men som absolut ikke var trivielle for bare tre menneskealdre siden.

•

KAPITEL 1 - om statsformen

§ 1

Grundloven gælder for alle dele af det danske rige. Grønland og Færøerne kan selvstændiggøre sig helt, hvis deres befolkninger vedtager det ved folkeafstemninger.

§ 2

Folketinget er landets øverste myndighed.

§ 3

Folketinget kan indgå internationale retstraktater, der har til formål at opretholde international retsorden og ikke strider mod grundloven. Hvis det medfører indskrænkninger i Danmarks suverænitet, kan det kun ske efter en forudgående folkeafstemning.

§ 4

Folketinget kan beslutte, at Danmark tilslutter sig sammenlutninger af nationalstater. Hvis det medfører indskrænkninger i Danmarks suverænitet, kan det kun ske efter en forudgående folkeafstemning.

Paragraffen medfører, at Danmark fortsætter som medlem af EU. Det kalder på en kommentar.

Den udbredte mistillid til EU er ikke svær at forstå. EU blev skabt oppefra af en lille indspist flok. Nogle kom fra stålindustrien og kunne se de økonomiske fordele ved et samarbejde på tværs af grænserne. Andre var politikere med grimme erfaringer fra to umenneskelige verdenskrige. For dem var fællesskabet et projekt, der skulle forhindre nye europæiske krige.

EU blev altså født som et arveligt belastet barn af en liberalistisk forretningstænkning og en idealistisk drøm om varig sikkerhed og fredelig sameksistens.

Projektet lykkedes, men det har aldrig fået bred folkelig tilslutning, og det har aldrig løst konflikten mellem den liberalistiske elite på den ene side og idealisterne på den anden, blandt andet fordi begge parter er en fjern elite i befolkningens øjne.

Lederne er ikke valgt direkte af befolkningerne, så det demokratiske underskud bærer en stor del af skylden, bureaukratiet og topstyringen en anden, og små detaljer som reguleringen af krumme agurker en tredje.

Aktuelt er der også mange, der føler sig enormt frastødt af, at et lille flertal har valgt Jean-Claude Juncker til formand for kommissionen. Han har som mangeårig topfigur i Luxembourg været med til at ændre det lille hertugdømme fra ydmygt bondeland til et af verdens førende asociale skattely. Det sender et negativt signal om, at EU stadig er stærk inficeret af den uhæmmede liberalisme. Han og hans ligesindede har brug for moralsk opdragelse og et stærkt politisk modspil.

Mediedækningen af EU har også sin skyld i mistilliden, for den er ikke retvisende. Pressen lever ikke af gode nyheder, men af brok og skandaler og løber alt for ofte med en halv vind.

Dertil kommer så, at den nationale selvtilstrækkelighed har haft dygtige folk til at påpege fejl og mangler.

Samarbejde er svært, men når man tager i betragtning, at 27 stater med hver deres sprog og historiske forudsætninger trods alt har været i stand til at holde fred siden 1945, så må man sige, at ideen i hvert fald ikke er slået helt fejl.

Mange taler for, at Danmark kunne trække sig fra EU for sammen med Sverige, Norge, Finland og Island og eventuelt de baltiske lande at danne en selvstændig nordisk union. Tanken er nærliggende og har meget for sig. Svagheden er, at der hverken er betydende politiske bevægelser eller stærke ngo'er, der aktivt arbejder for projektet. Det mellemnordiske samarbejde, der faktisk finder sted, har et så ubetydeligt omfang, at ideen, selv om den er sympatisk, ikke har ret meget at bygge på. Der er heller ikke et tilstrækkeligt fællesfolkeligt ønske om at søge sammen og erstatte EU med en nordisk union.

Den Ny Grundlov er ikke blind for EU's svagheder, men alternativet, 27 egoistiske enkeltstater med hver deres dagsorden, er skræmmende. De europæiske folk har trods alt en række grundlæggende fælles træk. Retssamfundet og den demokratiske styreform er vi enige om. Frihedsidealerne og synet på kulturlivet skiller os ikke. Troen og trosfriheden heller ikke. Alle lande står i nogenlunde samme kulturelle gæld til fortidens europæiske tænkere og filosoffer, og kunst, musik og litteratur er fælleseje på tværs af grænserne.

Vi står også over for nogle fælles grænseoverskridende problemer, vi kun kan løse i et forpligtende fællesskab.

Det taler desuden for EU, at handelen går strygende på tværs af de geografiske skel, og at tanken om at bevare velfærdsstaten efterhånden er blevet fællesgods.

Det europæiske værdifællesskab er værd at fastholde og videreudvikle, så den frihed og det demokrati, Europa står for, kan præge verden. Så folketingets politiske opgave må være at styrke demokratiseringen af EU og at stække kapitalen og de andre udemokratiske kræfter.

Er du i tvivl, så spørg i Ukraine. Her går de i døden for at blive medlem. De kender alternativet.

I øjeblikket døjer vi med den økonomiske krise, der kom til os udefra og blev forværret af uansvarlig bankdrift og dårlig regeringsførelse i nogle af medlemslandene. Værdifællesskabet er også truet af den dårligt integrerede del af masseindvandringen fra de lande, hvis regeringer ikke deler de europæiske værdier. Ekstremistiske bevægelser af forskellig art er også en trussel. Alt det kom til udtryk ved valget til Europaparlamentet i 2014, hvor de EU-kritiske partier gik voldsomt frem, til trods for at tørre tal og facts ikke gav det store belæg for modstanden.

At det kræver meget at få vendt uviljen mod EU er klart, men

opgaven skal og kan løses. Ellers får de pessimister ret, der spør, at hvis EU falder fra hinanden, så vil Europa ende som alle de andre store imperier, der gennem tiderne er gået i opløsning. Og at det vil trække Danmark med sig ned.

Det vigtigste er at få styr på kapitalen. Den har det som dræbersneglen. Den kender ikke til grænser og har ingen naturlige fjender, den yngler voldsomt, endda uden kærlighed, fordi den er selvbefrugtende, og den æder sig ind på alt, hvad der smager af profit. Hvis befolkningerne skal have demokratisk kontrol med, at den bliver brugt til samfundsgavnlig formål, må demokratierne i fællesskab samarbejde om det.

Hermed er så også sagt, at Danmarks deltagelse i EU kun er et skridt på vejen. Målet må være et verdensomspændende samarbejde om at udnytte verdens forkert fordelte rigdomme til at skabe menneskeværdige liv for alle. Det europæiske fællesskab er ikke nok. Folketinget skal også forpligtes til at arbejde for en global udvidelse.

§ 5

Danmarks medlemsskab af EU fortsætter uændret. Men folketinget skal samtidig arbejde for, at der dannes en global organisation, der som en slags verdensunion hviler på FN's og Den Ny Grundlovs principper med global retsorden og samarbejde om fred og lighed som mål.

Ja, ja, smil bare ironisk eller grin højlydt. Men Den Ny Grundlov fastholder, at en sådan 'verdensregering' ikke er en fjern utopi. Enhver af os er nationalt forankret i Danmark og kontinentalt forankret i Europa, men med nettet er vi nu også blevet forankret i et internationalt fællesskab med fælles problemer, der ikke kan løses lokalt. Foreløbig bruger vi anfægtede kun nettet til at tale

sammen og købe af hinanden. Nu skal vi også lære at følge samtalen op med politisk handling. Når erhvervslivet med succes kan gennemføre global handel, må vi også kunne gennemføre en fælles global kamp mod de fem katastrofer og få succes med at skabe et globalt fællesskab. Vi kan finde opmuntring i, at antallet af demokratier er vokset konstant siden anden verdenskrig, og at vores viden om problemerne er vokset, ikke kun i den videnskabelige elite, men også hos befolkningerne. Det har øget mulighederne for et fælles folkeligt pres.

Efter dette sidespring fortsætter kapitlet om statsformen med to paragraffer, der er ret indlysende.

§ 6

Danmark styres efter princippet om, at den lovgivende, udøvende og dømmende magt er adskilt. Folketinget er alene om at lovgive. Den dømmende magt er hos de uafhængige domstole. Den udøvende magt er hos regeringen.

§ 7

Folketingets medlemmer kan ikke have poster i den dømmende og udøvende magt. Tilsvarende kan medlemmer af den dømmende magt ikke have poster i den lovgivende og udøvende magt, og medlemmer af den udøvende magt ikke have poster i den lovgivende og dømmende magt.

Nogen vil sikkert undre sig over, at den nugældende grundlovs § 2, om at regeringsformen er indskrænket-monarkisk, ikke straks er nævnt. Og at bestemmelsen i § 12, om at 'kongen har den højeste myndighed over alle rigets anliggender', heller ikke er nævnt. Det skyldes, at Den Ny Grundlov mener, at tiden er løbet fra monar-

kiet, og at kongehuset derfor ikke bør være et grundlovsanliggende. Selv om Den Ny Grundlov har stor respekt for den måde, Dronning Margrethe har varetaget sin vanskelige rolle på, så har Kongehuset i mange år kun haft en symbolsk funktion, der er helt overflødig i et folkestyre. Derfor hører monarki og kongehus ikke hjemme i Den Ny Grundlov.

Den Ny Grundlov har på den anden side forståelse for befolkningens irrationelle følelser og det nostalgiske behov for at bevare de forældede traditioner med en kongelig topfigur uden for det politiske liv med hvad dertil hører af flotte kjoler, sæere uniformer og fjollede hatte samt kørsel i guldkaaret. Den Ny Grundlov går ikke ind for, at livet skal være kedeligt, og den er heller ikke uden sans for historiske traditioner og royal reklameværdi, så når den sendes til folkeafstemning, indeholder den til glæde for det splittede folk to valgmuligheder.

A. Monarki

Danmark er fortsat et monarki. Regenten deltager ikke i det politiske arbejde på Christiansborg, men varetager de repræsentative opgaver, folketinget pålægger ham eller hende. Ved regentens død eller tilbagetræden tiltræder den, der ifølge tronfølgeoven fra 1953 er arving til tronen. Regenten og kongehusets øvrige medlemmer er underlagt landets lovgivning.

Regenten oppebærer en årlig ydelse, fastsat af folketinget. Det fastsættes også, hvilke slotte der kan benyttes af regenten og kongehuset. Der fastsættes regler for regentens og kongehusets forhold til staten.

Folketinget afgør, om ordensvæsenet skal afvikles.

B. Ikke monarki

Danmark overgår fra indskrænket monarkisk regeringsform til folkestyre. Folketingets formand varetager folketingets repræsentative opgaver.

Dele af Amalienborg videreudvikles til museum. Resten indrettes til hjemsted for ministerier eller lignende offentlige foretagender.

Kongehuset nedlægges, men dronningen bevarer til sin død sin bolig på Fredensborg slot samt en pension, fastsat af folketinget. Kronprinsen modtager et mindre engangsbeløb som symbolsk erstatning og som hjælp til overgangen til et normalt meningsfyldt job. Kronprinsen er berettiget til at modtage dagpenge, selv om han ikke har været i A-kasse.

Ordensvæsenet nedlægges.

KAPITEL 2 - om valg til folketinget

§ 1

Folketingets medlemmer vælges ved hemmelige valg. Valget gælder i fire år, eller til et nyt valg har fundet sted.

§2

Ret til at deltage i valget til folketinget har enhver dansk statsborger, der er fyldt 15 år. Valgbar er enhver dansk statsborger, der er fyldt 18 år.

Aldersgrænserne er fastsat, så de harmonerer med reglerne om ansvar og myndighedsalder. Har man ansvar og pligter, bør man også have medbestemmelse. Paragraffen har en tilføjelse:

Dansk statsborger bliver man ved fødsel i Danmark eller ved lov.

§ 3

Valgbarheden fortages, når vedkommende er dømt for forbrydelser, der straffes med fængsel. Valgretten kan ikke fortages.

§ 4

De nærmere regler for valget beskrives i valgloven. Den skal sikre ligelig repræsentation af vælgernes synspunkter og tage hensyn til indbyggertal, befolkningstæthed og vælgertal og bruge valgmetoder, der er demografisk uangribelige. Valgloven fastsætter også regler for stedfortrædere, omvalg og folketingsmedlemmer fra Færøerne og Grønland.

Når valgloven ikke er indskrevet i Den Ny Grundlov, skyldes det, at man må forudse ændringer i befolkningssammensætningen, der hurtigt kan gøre valgloven utidssvarende. Det vil for eksempel være tilfældet, hvis vandringer fra land til by fortsætter.

§ 5

Et valgt medlem kan ikke fratages sit mandat, medmindre vedkommende idømmes fængselsstraf. Sker det, indtræder en suppleant fra samme parti.

§ 6

Hvis et folketingsmedlem skifter parti i valgperioden, mister vedkommende sit mandat og må forlade folketinget. Mandatet overtages af en suppleant fra det parti, vedkommende er valgt for.

Paragraffen er indsat af respekt for de vælgere, der har stemt på vedkommende. Hvorfor skal deres stemme komme et andet parti til gode?

§ 7

Enhver, der er ustraffet og har valgret, kan stille op til valg. Det forudsætter, at vedkommende enten er medlem af et parti, der allerede er repræsenteret i folketinget eller skriftligt anbefales af et antal stemmeberettigede borgere, svarende til hvad et mandat mindst har krævet af stemmer ved det foregående valg.

Nye partier kan stille op til valg, hvis de senest 12 dage inden et valg indsender skriftlige støtteerklæringer til indenrigsministeriet fra mindst 0,5 % af de stemmeberettigede borgere.

§ 8

Fra det øjeblik, hvor valget er udskrevet til det øjeblik, hvor valget er ovre, må der ikke offentliggøres meningsmålinger eller exit-polls.

Paragraffen skal forhindre, at valgkampen får karakter af sportslig underholdning. Den vil blive kritiseret for at krænke § 8 i kapitel 12 om ytringsfriheden, men Den Ny Grundlov mener ikke, at meningsmålinger er ytringer i paragraffens forstand.

- 9 - 179 - 279 - ?

Bør folketinget have flere eller færre medlemmer end de nuværende 179?

I den gamle grundlov hed det, at: "Folketingsmedlemmerne er ene bundet af deres overbevisning og ikke ved nogen forskrift af

deres vælgere”.

Det er selvfølgelig idealet, men partierne er i dag så topstyrede, at der hverken stemmes efter vælgernes eller det enkelte folketingsmedlems overbevisning, men efter partiledelsens. Man kunne derfor forenkle systemet ved at formindske antallet. Eller man kunne tage skridtet fuldt ud og lade partilederne være ene om at repræsentere partierne. De skulle så hver især råde over det antal stemmer, valget havde givet deres parti. Det ville gøre folketinget til en overskuelig bestyrelse på 6-8 medlemmer, og selv om det nok ikke helt ville afskaffe de ufrugtbare debatter, ville det formodentlig betyde hurtigere beslutninger. Et andet argument for en formindskelse er, at det meste lovgivning foregår i EU, og at der ikke er 'lovgivningsarbejde' nok til 179 personer.

Men man kunne også fordoble antallet. Det ville øge den folkelige deltagelse i de politiske beslutninger og fordele arbejdsbyrden for medlemmerne. Det ville også bøde på, at Danmark siden kommunalreformen i 1970 og indførelsen af regionerne i 2007 har beskåret andelen af vores folkevalgte politikere med mere end 2000 personer.

Onde tunger vil påstå, at det ikke har gjort den store forskel. Andre ser det som et alvorligt tab for folkestyret. Desværre findes der ikke troværdige analyser af, hvad det har betydet, at færre har fået direkte politisk indflydelse og ansvar. Til gengæld står det klart, at de færre politikere i stigende grad er blevet afhængige af et embedsværk, der ikke står til ansvar over for borgerne. Med et øget antal folketingsmedlemmer kunne opgaverne fordeles på flere personer og formodentlig give de politiske synspunkter mere vægt.

Færre medlemmer eller flere? Den Ny Grundlov fravælger de to muligheder. Den første vil øge magtkoncentrationen. Den anden vil ikke kunne ændre folketingets arbejde væsentligt. Den Ny Grundlov fastholder de traditionelle 179.

KAPITEL 3 - om folketinget

§ 1

Folketinget består af 179 medlemmer, heraf 2 valgt i Grønland og 2 valgt på Færøerne.

§ 2

Folketinget har sæde på Christiansborg. Hvert medlem har sit eget arbejdslokale og en statslønnet sekretær efter eget valg. Derudover ...

Her kan der i den endelige udformning tilføjes flere rettigheder, der kan tjene til at lette og lødiggøre arbejdet, såsom juridisk assistance og sagkyndig hjælp, ret til at besøge virksomheder og institutioner, også uanmeldt, rejsemuligheder etc.

§ 3

Christiansborg kan ikke lægge lokaler til udenforstående enkeltpersoner eller grupper, bortset fra Højesteret. Besøg på Christiansborg kan kun foregå efter invitation fra et medlem af folketinget.

Undtaget herfra er den offentlige adgang til at overvære møder i folketingssalen og offentlige høringer og konferencer. Præcidiet kan tillade omvisninger og andre relevante arrangementer af folkeoplysende eller ideskabende karakter.

Paragraffen skal først og fremmest gøre Christiansborg til grundlovssikret pressefrit område, så det nuværende uværdige mediehysteri begrænses. Men det skal naturligvis ikke medføre lukkethed om det politiske arbejde. Se kapitel 14 om offentlighed.

§ 4

Inden det første møde aflægger medlemmerne løfte om at overholde grundloven, stemme efter deres overbevisning og arbejde for at afværge de fem katastrofer: Rovdriften på jordens resurser, klimaødelæggelsen, overbefolkningen, den militære oprustning og den økonomiske ulighed.

§ 5

Medlemmerne kan ikke anholdes eller fængsles, medmindre folketinget giver sit samtykke.

§ 6

Medlemmerne lønnes. Lønnen fastsættes af Arbejdsretten.

Paragraffen er indsat, for at folketingsmedlemmerne kan undgå kritikken af, at de – som praksis er nu – selv fastsætter deres vederlag.

§ 7

Et nyvalgt folketing holder sit første møde senest 6 dage efter et valg. Det indkaldes og indledes af det ældste medlem med følgende dagsorden:

1. Valg af formanden for folketinget og næstformanden samt valg af 4 medlemmer af præcidiet. Formanden for folketinget er automatisk formand for præcidiet. De 4 medlemmer vælges fra andre partier end formandens, dog højst en fra hvert parti.

2. Formanden udpeger et medlem af det parti, der har opnået størst stemmetal, til at lede regeringsdannelsen.

Hermed er det første møde forbi. Begrebet præcidium har ikke

tidligere optrådt i grundloven. Når det er medtaget her, er det for at præcidiets og dets beføjelser er grundlovssikrede og ikke kan gøres til genstand for vilkårlige forandringer.

Når Den Ny Grundlov skal sendes til folkeafstemning, skal enkelte paragraffer sandsynligvis være mere udførlige. Det gælder blandt andet den næste.

§

Folketinget fastsætter selv sin forretningsorden.

Præcidiets har ansvar for folketingets ansatte. Præcidiets interne opgave er at tilrettelægge folketingets arbejde, så det kan udføres så værdigt, rationelt og demokratisk som muligt. Præcidiets udadvendte opgaver er at skabe åbenhed og stor offentlig viden om lovgivningsarbejdet, samt i vidt omfang at inddrage offentligheden i form af høringer, møder med udvalg, ngo'er mm.

I lyset af at kun 6% af befolkningen er medlem af et parti, er det sidste stærkt nødvendigt for at kunne bevare den folkelige opbakning bag demokratiet og for at kunne inddrage den nytænkning, der ikke længere finder sted i partierne.

Præcidiets sørger for, at al økonomisk støtte til partierne offentliggøres. Folketinget kan løbende forandre præcidiets sammensætning.

§ 9

Senest 6 dage efter det første møde indkaldes Folketinget til godkendelse af regeringen.

Regeringen består af statsministeren og en række ministre. Er de folketingsmedlemmer, bevarer de deres stemmeret. Er de ikke folketingsmedlemmer, har de ikke

stemmeret, men ret til at færdes på Christiansborg og deltage i relevante møder. Alle ministre har ret til at forlange ordet under folketingets forhandlinger. På dette møde gør statsministeren rede for, hvilke planer regeringen har.

KAPITEL 4 - om ministrene

§ 1

Statsministeren udnævner ministrene og bestemmer deres antal og ressortområder. Sammen udgør de regeringen. Regeringen har til opgave at forelægge lovforslag for folketinget. Ministrene har ansvaret for at lovene føres ud i livet.

Når Den Ny Grundlov ikke angiver et fast antal, skyldes det, at samfundsvilkårene kan ændre sig, så for eksempel Trafikministeriet må splittes op i to ministerier, et for kollektiv transport og et for anden transport. Eller at forvarsministeriet må nedlægges, fordi den globale, fredelige verdensregering er etableret.

§ 2

En minister kan ikke fortsætte som minister, hvis folketinget har vedtaget en mistillidserklæring til ham/hende.

§ 3

Hvis folketinget vedtager en mistillidserklæring til statsministeren, må vedkommende og alle ministre gå af, og der skal afholdes nyt valg. Ministeriet fungerer dog, til en ny regering er dannet, men kan kun udføre embedsforretninger.

§ 4

Ministre har pligt til ikke at give urigtige eller unøjagtige oplysninger til folketinget og offentligheden. Ministrene har også pligt til ikke at fortie oplysninger, som kan have interesse for folketinget og offentligheden.

§ 5

Folketinget kan tiltale en minister for hans eller hendes embedsførelse og stille ham/hende for en rigsret.

Rigsretten er meget sjældent blevet sat i arbejde. Den Ny Grundlov er derfor tilbøjelig til at mene, at § 2 er tilstrækkelig til at bortskaffe en minister, folketinget har mistet tilliden til. På den anden side kan mistilliden skyldes en mistanke om kriminelle og strafbare forhold, og i så fald har § 5 måske sin berettigelse.

§ 6

Regeringen kan ikke uden folketingets samtykke anvende militære magtmidler i hverken Danmark eller fremmede stater. Lovforslag herom skal vedtages med et flertal på fem sjettedele af folketingets medlemmer.

Dansk deltagelse i militære engagementer i udlandet kan desuden kun ske efter opfordring fra FN, og den militære indsats skal være godkendt af FNs generalforsamling og foregå med FN som øverste ansvarlig ledelse.

Denne paragraf har en særlig baggrund. Under forberedelsen af den nugældende grundlov fra 1953 forsikrede statsministeren og en lang række andre politikere, at 'militære magtmidler kun kan anvendes som forsvar mod angreb eller som sanktioner i overensstemmelse med De Forenede Nationers pagt'. Det blev også sagt af

den kommission, der formulerede grundloven. Rædslerne fra anden verdenskrig stod stadig stærkt i hukommelsen. Hiroshima, Nagasaki, holocaust, millioner af dræbte. Det måtte ikke gentage sig.

Men i den version, der blev vedtaget som § 19, er FN uvist af hvilke grunde ikke nævnt. I Karnovs lovsamling blev betingelsen dog i de følgende år bevaret som en uddybende forklaring på, hvordan § 19 skulle forstås: Danmark kan ikke gå i krig uden om FN. Karnovs Lovsamling udgives af et privat forlag, men er en autoritet i den danske retspleje.

Så førte Anders Fogh Rasmussen os i krig i Irak. 61 folketingsmedlemmer stemte for, 50 var imod og 68 var fraværende.

En gruppe borgere lagde i 2003 sag an mod statsministeren for at have forbrudt sig mod grundlovens § 19. Der blev lagt mange hindringer i vejen for gruppen, men sagen nåde dog frem til Højesteret, der afsagde dom i 2010. En af højesteretsdommerne havde et bijob som redaktør af Karnovs lovsamling, og han fjernede i 2008 den note om afhængigheden af FN's accept, som havde stået der i fem årtier. Så sagen blev tabt og landsrettens dom stadfæstet, endda med alle ni dommerstemmer: 'Almindelige danskere har ikke ret til at få spørgsmålet om en eventuel grundlovsovertrædelse prøvet ved en domstol.'

Om man vil se forløbet som bevis på, at selv i Danmark kan en stærk statsminister tromle Højesteret, eller om man vil undre sig over, at ingen af de ni dommere så anderledes på sagen, må være op til den enkelte. Sagen er afgjort, for selv om en klage over afgørelsen blev forelagt den europæiske menneskeretsdomstol, blev den afvist efter en såkaldt formalitetsprøvelse.

For at sikre mod en gentagelse af den skandaløse Irakkrig har Den Ny Grundlov derfor i § 6 taget FN med i grundloven.

§ 7

I tilfælde af landstruende katastrofer eller angreb fra en fremmed stat kan statsministeren udstede foreløbige love, der dog ikke må stride mod grundloven. Folketinget skal straks indkaldes til godkendelse eller forkastelse.

§ 8

Det påhviler statsministeren at udskrive valg inden valgperiodens udløb.

Den nugældende grundlov indeholder ingen retningslinjer for ministerierne, og Den Ny Grundlov mener heller ikke, at det er et grundlovsanliggende.

Men det er klart for alle, at der i de seneste år er gået råd i den embedsstand, der før i tiden ikke lod sig udnytte politisk, men holdt sig til at betjene politikerne sagligt bedst muligt og være garanter for, at alt foregik inden for lovens rammer og overholdt god forvaltningsetik. Vi har oplevet en række skandaler, hvor embedsstanden enten har ladet sig misbruge af stærke politikere, eller har medvirket til at behandle sager i strid med loven. Der er også sket misinformation og vildledning af både folketing og offentlighed. Det har svækket tilliden til embedsstanden. Det gør det nødvendigt at opstille nogle generelle retningslinjer, som kan danne grundlag for mere udførlig lovgivning.

Man kunne også overveje regler om, at embedsmændene ikke kun nøjes med høringer og den slags forberedende lovarbejde, men sendes ud til direkte møder med de borgere, der skal leve med konsekvenserne af lovgivningen.

§ 9

Statslige og kommunale embedsmænd skal loyalt bistå

politikere og borgere med saglig hjælp. De må ikke medvirke i de politiske forhandlinger og afgørelser. De skal tale sandt og sørge for, at forvaltningen er fejlfri og uden politisk indblanding. Tvivl om lovlighed skal forelægges folketing/kommunalbestyrelser. Mere udførlige regler fastsættes ved lov.

Den Ny Grundlov mener som sagt ikke, at ministeriernes forhold skal reguleres af grundloven, men den kan ikke nære sig for nogle spredte strøtanker om dem.

- Forsvarsministeriet.

Siden Fogh skabte sin aktivistiske udenrigspolitik, har Danmark kastet en del bomber over en del gamle kolonier med tilfældigt trukne grænser. De har ramt nogle stakkels uskyldige befolkninger, vi aldrig har gidet lære noget om. Og som vi aldrig har haft noget udestående med. Hver bombe har kostet en formue, men de har hverken kunnet stoppe terrorismen eller skabe fred og overbevisende demokrati i de pågældende lande. Tværtimod har de forøget hadet mod Vesten. Freden skal selvfølgelig vindes med helt andre midler, men indtil det bliver indset, vil Den Ny Grundlov foreslå, at Forsvarsministeriet for hver brugt bombe udbetaler en tilsvarende formue til de civile samfund til brug for sundhed og genopbygning – og ikke mindst til den uddannelse og oplysning, der er det bedste forsvar mod den stupide terrorisme.

Det bør også lovfæstes, at forsvarets efterretningstjeneste kun skal beskæftige sig med efterretningsvirksomhed. Tjenesten må ikke deltage i aktiv krigsførelse, hverken med traditionelle våben eller andre kampformer som for eksempel elektronisk cyber-krig.

- Fødevarerministeriet

Her ligger der en stor opgave med at få ryddet op i landbrugets

mange problemer, så også den sektor langt om længe kommer til at arbejde for at afværge de fem katastrofer.

- Justitsministeriet

Der bør gøres meget for at nedtrappe fængselsstraffene og optrappe resocialiseringen. Når de indsatte i dag bliver løsladt, står de bogstavelig talt på gaden uden bolig, uden job og uden midler til at komme videre, men med stor risiko for tilbagefald. Det er uværdigt for retssamfundet, det er ineffektivt og spild af skatte kroner.

- Undervisningsministeriet

Her bør man genopdage tankerne fra omkring år 1800, da man gik i gang med at skabe en skole for almuen. En bærende ide var, at skolen ikke kun skulle undervise i praktiske fag. De kunstneriske fag skulle med på skemaet. Faglighed, kunst og humanisme skulle følges ad. Så på det første lærerseminarium ansatte man professorer fra Kunstakademiet og Konservatoriet.

- Kulturministeriet

Kulturindustrien har en stor omsætning, men der er et grelt misforhold mellem det, de skabende og udøvende kunstnere får i betaling, og det, industrien og dens ansatte og formidlerne tjener. Det bør rettes.

Man kunne også i et vist omfang demokratisere den måde, vi fordeler kulturkronerne på. Man kunne gøre som i Brasilien, hvor de lavtlønnede får et hævekort, hvor der hver måned indsættes et beløb, de kan bruge til kultur af enhver art. Kulturen vil nå bredere ud, og den folkelige accept af kulturstøtten vil øges.

KAPITEL 5 - om lovgivningsarbejdet

§ 1

Udover regeringen har ethvert folketingsmedlem ret til at forelægge lovforslag for folketinget.

§ 2

Samme ret har enhver stemmeberettiget statsborger, forudsat at vedkommende støttes af mindst 10.000 stemmeberettigede og medunderskrivende statsborgere.

§ 3

Ethvert medlem af folketinget har ret til at bringe ethvert offentligt emne under behandling i folketinget og afkræve ministeren en forklaring. Hvis mindst femten medlemmer ønsker det, skal præcidietsarrangere en offentlig høring med deltagelse af eksperter om det pågældende emne.

§ 4

Et lovforslag kan kun vedtages, hvis det har været forhandlet tre gange i folketinget.

§ 5

Folketinget kan kun tage beslutning, når mindst 109 medlemmer er til stede og deltager i afstemningen.

Afstemningen efter 3. behandling er som regel en formssag, og folketinget har derfor en 'clearingsordning', der tillader, at nogle folketingsmedlemmer spares for at møde op til afstemningen. Ordningen er forsvarlig rent matematisk, men det virker stødende, at ikke alle medlemmer er til stede. § 5 er sat ind af psykologiske

grunde og for at højne respekten om lovgivningsarbejdet.

§ 6

Når folketinget har vedtaget et lovforslag, underskrives det straks af den minister, hvis ressort det vedrører, og er dermed trådt i kraft, medmindre folketinget har vedtaget, at loven først skal gælde fra et senere tidspunkt. Ministeren har ansvar for, at loven føres ud i livet.

§ 7

Folketingsåret begynder den tredje mandag i august klokken tolv. Folketinget samles. Statministeren gør rede for rigets tilstand og hvilke lovforslag, der tænkes fremsat.

§ 8

Herefter holder folketinget lukket. Folketingsmedlemmerne sendes ud som praktikanter i virksomheder og institutioner med henblik på, at de gennem de følgende fire til fem ugers praktiske arbejde kan samle erfaringer til brug for lovgivningsarbejdet. De lønnes af folketinget.

Præcidiet har ansvaret for, at dette praktikantforløb især finder sted på virksomheder og institutioner, der enten er berørt af det kommende lovgivningsarbejde eller beskæftiger sig med de nye samfundsforandrende teknologier eller har relevans til problemerne med de fem katastrofer.

§ 9

Folketinget samles igen den første mandag i oktober klokken tolv.

Eller den første tirsdag i oktober, hvis nogen skulle ønske at bevare

en duft af de gamle traditioner, der stammer fra dengang høsten skulle være i hus, inden de politiske forhandlinger begyndte.

§ 10

Hvis en national katastrofe har ramt Christiansborg, kan folketinget samles et andet sted, valgt af præcidiet.

§ 11

Ved det første møde i oktober gør statsministeren rede for Danmarks aktuelle forhold til EU og for de lokale lovforslag, der foreligger.

Medlemmerne og ministrene kan derefter ytre sig om sagerne, hvorefter der nedsættes udvalg til behandling af sagerne.

Så går forslagene i udvalg. Grundloven fra 1953 indeholder ingen regler om udvalg, bortset fra, at der skal nedsættes et udenrigs-politisk nævn, som regeringen skal rådføre sig med. Der er heller ingen klare regler for, hvor lang tid, der må gå mellem de tre behandlinger af forslagene. Der har de seneste år været eksempler på hasteforhandlinger med så korte frister, at det har forhindret både folketingsmedlemmer og almindelige borgere i at afgive seriøse og gennemarbejdede høringssvar. Selv en så vigtig sag som forslaget om at deltage i Irakkrigen blev hastet så hurtigt igennem, at en forbløffet befolkning ikke nåede at få skabt en ordentlig folkelig debat om Anders Fogh Rasmussens tvivlsomme begrundelser.

Den Ny Grundlov mener ikke, der er grund til paragraffer om udvalgsarbejdet. Derimod viser erfaringen altså, at der skal være tilstrækkelig tid mellem de tre behandlinger.

§ 12

Mellem første og anden behandling skal der gå mindst seks uger. Mellem anden og tredje behandling skal der gå mindst tre uger.

Men Den Ny Grundlov indrømmer, at der kan opstå helt specielle grunde til en hurtig behandling.

§ 13

Har regeringen et begrundet ønske om et hurtigere forløb, kan § 10 fraviges, hvis fem sjettedele af folketingsmedlemmerne stemmer for.

Den gamle grundlov havde en del paragraffer om folketingets arbejdsforhold. For ikke at belaste Den Ny Grundlov med disse praktiske anvisninger, foreslår vi, at de indskrives i folketingets forretningsorden. For at få mere fast karakter bør forretningsordenen derfor ophøjes til en egentlig lov, som så også kan omfatte rigsretten.

Som sidste punkt i dette kapitel bør folkeafstemningerne nævnes. Det positive ved dem er, at den enkelte borger får mulighed for at give sin mening til kende. Det negative er, at der ofte er tale om komplicerede emner, der kræver en speciel viden, det ikke er enhver forundt at have. Kritikken går da også på, at tilfældigheder, uvedkommende skærmtække og manipulerende reklamer kan afgøre udfaldet. Det seneste valg til Europaparlamentet var for eksempel bemærkelsesværdigt ved, at Dansk Folkeparti, der som bekendt ikke er venligt stemt overfor EU, fik et overordentligt godt valg. Partiet var også modstander af EU-forslaget om den udviklede patentdomstol, der var sat til folkeafstemning samtidig. Det blev vedtaget af befolkningen med et stort flertal. Et

uforklarligt paradoks.

Den Ny Grundlov mener dog, at muligheden bør bevares, men at den bør bruges sjældent og med forsigtighed. Man kan lære af Schweiz, hvor man ofte har folkeafstemninger. Resultaterne viser, at det er svært at gennemføre forandringer og nytænkning.

§ 14

Et lovforslag kan sendes til folkeafstemning, hvis fem sjettedele af folketingsmedlemmerne forlanger det. Ved en folkeafstemning stemmes der for og imod forslaget.

Forslaget bortfalder, hvis et flertal har stemt imod, dog skal mindst 30% af alle stemmeberettigede have stemt imod.

KAPITEL 6 - om statens finanser

§ 1

Ingen udgifter kan afholdes uden lov. Ingen indtægter kan fastsættes uden lov, det være sig skatter, afgifter eller andet.

§ 2

Transaktioner med EU sker efter de regler, der følger af Kapitel 1, § 5 om vores medlemskab.

§ 3

Indtægter og udgifter, der kan forudses eller påtænkes i det følgende finansår, redegøres der for i forslaget til finanslov. Forslaget fremsættes senest 1. September og skal vedtages inden 31. December, hvor finansåret slutter.

Den gamle grundlov havde en kattelerm, der sagde, at hvis forslaget ikke kunne vedtages, skulle der fremsættes forslag til en midlertidig bevillingslov. Bestemmelsen har være brugt meget sjældent, og med den øgede tid til behandling må § 3 være tilstrækkelig.

§ 4

Statsregnskabet fremlægges for folketinget senest 31. Maj. Folketinget vælger et antal revisorer, der kontrollerer, at alle udgifter er afholdt i overensstemmelse med finansloven. De har adgang til alle oplysninger og aktstykker. Statsregnskabet vedtages derefter af folketinget.

- DEN DØMMENDE MAGT

Den gamle grundlov havde kun fem korte paragraffer om den dømmende magt. Bortset fra en bemærkning om, at særdomstole ikke kan nedsættes, var der ingen konkrete angivelser af, hvilke domstole Danmark skal have. Bemærkningen om særdomstole har sin historiske baggrund i, at der efter befrielsen blev nedsat særdomstole, der skulle dømme landsforrædere efter love med tilbagevirkende kraft. Det er forståeligt nok, at de blev vedtaget, når man tænker på den historiske situation, Danmark var i, men juridisk set var det uholdbart, og allerede dengang var der kritik af loven. Den paragraf må være overflødig i dag. Til gengæld bør det klart fremgå af grundloven, hvilke domstole Danmark har.

Der afsiges i dag domme af byretten, landsretterne, Højesteret, Sø- og Handelsretten, Arbejdsretten, Tjenestemand retten og Forligsretten. For en ordens skyld må også nævnes Rigsretten.

Tjenestemandssystemet er under afvikling, så tjenestemand retten bør ikke indgå i Den Ny Grundlov, men have sin egen lov. Rigsretten fylder mange linjer i den nugældende grundlov, men den

er som sagt sjældent brugt og kan med fordel skrives ind i Folketingets forretningsorden. De andre retter er til gengæld så vigtige for samfundet, at de bør nævnes i grundloven.

KAPITEL 7 - om den dømmende magt

§ 1

Danmark har følgende retsinstanser: Byretterne, Landsretterne, Højesteret, Sø- og Handelsretten, Arbejdsretten og Forligsretten.

§ 2

Afgørelser, der træffes i Arbejdsretten og Forligsretten kan af folketinget ophøjes til lov for hele landet.

Paragraf 2 kan tjene til, at en afgørelse kommer til at omfatte hele arbejdsmarkedet og ikke kun de parter, der har været involveret i sagen. På den måde modvirker den for eksempel løndumping.

§ 3

Dommere kan ikke afsættes uden dom eller forflyttes mod deres ønske.

§ 4

Dommere skal alene rette sig efter loven.

§ 5

Regler om dommers løn og aldersgrænser mv. fastsættes ved lov.

§ 6

I retsplejen gennemføres offentlighed og mundtlighed i videst muligt omfang. Lukkede retsmøder kan kun finde sted, efter at der er faldet dom om det.

§ 7

I strafferetsplejen kan lægmænd og nævninge medvirke. Ved lov fastsættes under hvilke forhold og former.

Af kapitel 1 fremgår det, at Danmark også har tilsluttet sig internationale domstole.

- TROSLIVET

Den Ny Grundlov har ingen mening om religion, udover at den, ligesom mange muslimer, godt kan tilslutte sig et stilfærdigt ønske om, at det ortodokse islam, ligesom kristendommen, også snart må få sin reformation og acceptere retssamfundet, men den anerkender, at troslivet kan have stor betydning for den enkelte borger. Den betragter imidlertid ikke religion som et statsanliggende. Trosfriheden og muligheden for at udøve troslivet bevares og sikres i Den Ny Grundlov gennem paragraf 12.

KAPITEL 8 - om religion

§ 1

Religion og religionsudøvelse er ikke et statsanliggende.

Men naturligvis kan udskillelsen af religion som statsanliggende ikke ske fra den ene dag til den anden.

§ 2

Statens forhold til kirke og religion gennemgår en afviklings-

periode, hvor omstillingen fra statslig støtte til privat drift skal ske på tålelige vilkår, fastsat af folketinget.

Der kan naturligvis være kirker og kirkelige bygninger, der bør bevares og modtage statslig støtte, fordi de også har kulturhistorisk værdi.

§ 3

Folketinget kan vedtage, at kirker og kirkelige bygninger af kulturhistorisk værdi overgår til statseje og kan udlejes til religiøse eller kulturelle formål.

§ 4

Kirkens praktiske og sociale funktioner overtages af kommunerne.

Der tænkes her på ting som begravelser, sjælesorg, socialt arbejde o.l.

At enhver har ret til at udøve sin tro og ret til at oprette religiøse organisationer og eje bygninger og gravpladser til religiøse formål er nærmere beskrevet i kapitel 12 om borgernes rettigheder og personlige frihed.

Her følger så kapitel 9 om pengeinstitutterne og kapitel 10 om erhvervslivet, som begge er nævnt i begyndelsen.

- UDDANNELSE.

Den nugældende grundlov har kun en enkelt paragraf om uddannelse. Den siger, at alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning, og at forældre ikke har pligt til at lade deres børn gå i folkeskolen, men selv kan sørge for undervisning. Altså:

Undervisningspligt, men ikke skolepligt. Staten støtter de frie skoler økonomisk.

Ordningen er et levn fra 1800-tallets lovgivere. De toneangivende, blandt dem Grundtvig, ville sikre valgfrihed, så friskolerne, både de grundtvigske og de indremissionske, kunne fortsætte uden at blive opslugt af folkeskolen. Ordningen er fortsat op i vor tid, men hvor de frie og private skoler førhen kun omfattede 3% af de skolepligtige børn, rummer de nu langt flere end 40%.

Hvor forældre førhen valgte de frie skoler af religiøse eller helt specielle pædagogiske grunde, fravælger de nu også den offentlige skole, enten fordi de har mistillid til den, eller fordi den har for mange børn af anden etnisk herkomst, eller fordi den lokale skole i landsbyen er nedlagt, så forældrene må stifte deres egen.

Kritikere af den udvikling peger på, at det kan føre til en demokratisk set uheldig opdeling i A og B skoler.

Andre kritikere mener, at de muslimske friskoler kan være et problem, fordi de hæmmer integrationen, hvad der dog ikke er ført bevis for.

Den nyligt vedtagne skolelov forholder sig ikke til denne kritik, men det er naturligvis uholdbart, hvis børneskolen bliver et sted, hvor der skabes større classeskel, end der i forvejen er i samfundet.

Den Ny Grundlov kunne derfor fastsætte, at alle børn skal gå i folkeskolen, og at de frie skoler skal nedlægges. Når den ikke gør det, er det fordi friheden til at vælge mellem folkeskolen og de frie grundskoler trods alt er et demokratisk gode, der ikke bør tilside-sættes. Når Den Ny Grundlov gør de private og de frie grundskoler tilskudsberettigede, er det for at gøre det økonomisk muligt for jævne forældre at træffe valget, så ikke kun de velhavende har muligheden.

Får kritikerne ret i deres spådom om skævvridning, må proble-

met naturligvis løses hurtigt gennem løbende lovgivning og økonomiske omprioriteringer.

Kapitel 11 - om uddannelse

§ 1

Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til gratis undervisning i folkeskolen eller til statsstøttet undervisning i de frie og private skoler. De private skoler og de frie skoler drives som selvejende institutioner uden profitformål.

§ 2

De økonomiske midler fra staten fordeles, så undervisningen overalt har samme kvalitetsmæssige niveau.

§ 3

Undervisningen er gratis på alle offentlige uddannelsesinstitutioner.

Da Den Ny Grundlov kommer til at virke i mange år, er det ikke hensigtsmæssigt at angive flere paragraffer om børneskolen. Uddannelsessystemet står over for en nødvendig udvikling, der ikke bør hæmmes af grundlovsparagraffer, der hurtigt kan blive utidssvarende. Derimod må Den Ny Grundlov sikre den højere undervisning.

§ 4

Erhverslivet og staten skal i fællesskab sikre, at ingen unge går ud efter endt skolegang uden arbejde eller uddannelse.

§ 5

Universiteterne frigøres fra statslig styring og går over til selvstyre. De støttes af staten, så den frie forskning og universiteternes øvrige opgaver får optimale rammer.

• BORGERNES RETTIGHEDER

Den gamle grundlov havde 15 paragraffer om den personlige frihed og borgernes rettigheder. Det er for lidt. Den Ny Grundlov har valgt at gøre alle relevante paragraffer fra den europæiske menneskerettighedskonvention til et kapitel i grundloven og supplere dem med dels nogle nye, dels nogle fra den gamle grundlov. Tilføjelserne er angivet med *kursiv*. Udeladelserne er forklaret. Ordet konvention er erstattet med kapitel.

KAPITEL 12 - om borgernes rettigheder og friheder

§ 1

Ethvert menneskes ret til livet er beskyttet ved lov.

Dødsstraf anvendes ikke længere i Danmark og kan ikke genindføres.

Her adskiller Kapitel 12 sig fra den europæiske menneskerettighedskonvention, hvor det hedder, at 'ingen må forsætligt berøves livet undtagen ved en dødsdom afsagt af en domstol'.

§ 2.

Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf.

§ 3

Ingen må holdes i slaveri eller trældom. Ingen må beordres

til at udføre tvangs- eller pligtarbejde.

Ved anvendelse af denne Paragraf omfatter udtrykket "tvangs- eller pligtarbejde" ikke: a) arbejde, som almindeligvis forlanges udført under forvaring i overensstemmelse med bestemmelserne i Paragraf 5 i nærværende Kapitel, eller under betinget løsladelse fra sådan forvaring; b) tjeneste af militær karakter eller, i de lande, hvor militærnægtelse af samvittighedsgrunde anerkendes, for så vidt angår personer, der er militærnægtere af samvittighedsgrunde, tjeneste, der udkræves i stedet for tvungen militærtjeneste; c) tjeneste, der pålægges i tilfælde af nødtilstand eller ulykker, der truer samfundets eksistens eller velfærd; d) arbejde eller tjeneste, der udgør en del af normale borgerlige forpligtelser.

§ 4

Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde: a) lovlig forvaring af en person efter domfældelse af en kompetent domstol; b) lovlig anholdelse eller forvaring for ikke-efterkommelse af en domstols lovlige påbud eller for at sikre opfyldelsen af en ved lov foreskrevet forpligtelse; c) lovlig anholdelse eller forvaring af en person med det formål at stille ham for den kompetente retlige myndighed, når der er begrundet mistanke om, at han har foretaget en retsstridig handling, eller når der er rimelig grund til at anse det for nødvendigt for at hindre ham i at foretage en retsstridig handling eller i at flygte efter at have fuldbyrdet en sådan; d) forvaring af en mindreårig ifølge lovlig kendelse med det formål at føre tilsyn med hans opdragelse eller for at stille

ham for den kompetente myndighed; e) lovlig forvaring af personer for at hindre spredning af smitsomme sygdomme, af personer der er mentalt abnorme, drankere, narkomaner eller vagabonder; f) lovlig anholdelse eller forvaring af en person for at hindre ham i uretmæssigt at trænge ind i landet eller af en person, mod hvem udvisnings- eller udleveringssag er svævende.

Den Ny Grundlov er lidt betænkelig ved punkterne d) og e). Dels fordi 'lovlig kendelse' er for vagt, dels fordi 'mentalt abnorme' ikke nødvendigvis udgør en fare for samfundet, og fordi 'vagabonder' kan bruges mod for eksempel romaer, der ikke nødvendigvis er kriminelle. Den Ny Grundlov foreslår en tilføjelse:

Ved frihedsberøvelse skal der ved punkterne d) og e) straks drages omsorg for, at de frihedsberøvede kommer under behandling på et hospital eller hos de sociale myndigheder.

§ 5

Enhver, der anholdes, skal ufortøvet på et sprog, som han forstår, underrettes om grundene til anholdelsen og om enhver mod ham rettet anklage. *Ved ufortøvet skal her forstås 'samtidig med anholdelsen'.*

§ 6

Enhver, der anholdes eller tages i forvaring i henhold til bestemmelserne i denne Paragrafs stk. 1 c), skal ufortøvet stilles for en dommer, der ved lov er bemyndiget til at udøve domsmyndighed, og skal være berettiget til rettergang inden en rimelig tid, eller til at blive løsladt i afventning af rettergang. Løsladelsen kan gøres betinget af sikkerhed

for, at den pågældende giver møde under rettergangen. Ved ufortøvet og rimelig tid skal her forstås som inden 24 timer.

I paragraffen er efter 'dommer' udeladt 'eller anden myndighed, der ved lov er bemyndiget til at udøve domsmyndighed'.

§ 7.

Enhver, der berøves friheden ved anholdelse eller forvaring, skal være berettiget til at tage skridt til, at der af en domstol træffes hurtig afgørelse om lovligheden af hans forvaring, og at hans løsladelse beordres, hvis forvaringen ikke er retmæssig.

§ 8

Enhver, der har været genstand for anholdelse eller forvaring i modstrid med bestemmelserne i denne Paragraf, har ret til erstatning.

§ 9

Enhver skal, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans eller hendes borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham eller hende rettet anklage for en forbrydelse, være berettiget til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig tid for en ved lov oprettet uafhængig og upartisk domstol. Dom skal afsiges i offentligt møde, men pressen og offentligheden kan udelukkes helt eller delvis fra retsforhandlingerne af hensyn til sædeligheden, den offentlige orden eller den nationale sikkerhed i et demokratisk samfund, når det kræves af hensynet til mindreårige eller til beskyttelse af parternes privatliv, eller under særlige omstændigheder i det efter rettens mening

strengt nødvendige omfang, når offentlighed ville skade retfærdighedens interesser.

§ 10

Enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans eller hendes skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

§ 11

Enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, er i særdeleshed berettiget til: a) ufortøvet at modtage udførlig underretning på et sprog, som han forstår, om arten af og årsagen til den anklage, der er rejst mod ham; b) at få tilstrækkelig tid og lejlighed til at forberede sit forsvar; c) at forsvare sig personligt eller ved juridisk bistand som han selv har valgt, og, hvis han ikke har tilstrækkelige midler til at betale den juridiske bistand, at modtage den uden betaling, når retfærdighedens interesser kræver det; d) at afhøre eller lade afhøre imod ham førte vidner og at få vidner i hans interesse tilsagt og afhørt på samme betingelser som vidner, der føres imod ham; e) at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten.

§ 12

Ingen kan kendes skyldig i strafbar lovovertrædelse på grund af en handling eller undladelse, der ikke udgjorde en strafbar overtrædelse af national eller international ret på den tid, da den blev begået. Ej heller må der pålægges en strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da den strafbare lovovertrædelse blev begået.

§ 13

Denne Paragraf præjudicerer ikke rettergang imod og straf af en person for en handling eller undladelse, der på det tidspunkt, da den blev begået, var strafbar ifølge de af civiliserede nationer anerkendte almindelige retsprincipper.

§ 14

Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

§ 15

Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

§ 16

Enhver har ret til at tænke frit, til samvittigheds- og religionsfrihed; denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller overbevisning såvel som frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller overbevisning gennem gudstjeneste, undervisning, religiøse skikke og overholdelse af rituelle forskrifter.

§ 17

Frihed til at lægge sin religion eller overbevisning for dagen skal kun kunne underkastes sådanne begrænsninger, som

er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige sikkerhed, for at beskytte offentlig orden, sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

§ 18

Enhver har ret til ytringsfrihed. Denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at give eller modtage meddelelser eller tanker, uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til grænser. Denne Paragraf forhindrer ikke stater i at kræve, at radio-, fjernsyns- eller filmforetagender kun må drives i henhold til bevilling.

At radio- og fjernsynsforetagender kun må drives i henhold til bevilling, skyldes, at de er afhængige af et begrænset sendenet, der kræver offentlig styring i form af bevillinger. Noget tilsvarende gælder ikke filmforetagender, så den sidste sætning i § 18 lyder i Den Ny Grundlovs version sådan:

Denne Paragraf forhindrer ikke staten i at kræve, at radio- og fjernsynsforetagender kun må drives i henhold til bevilling.

§ 19

Da udøvelsen af disse frihedsrettigheder medfører pligter og ansvar, kan den underkastes sådanne formelle bestemmelser, betingelser, restriktioner eller straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig sikkerhed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller

sædeligheden for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed.

§ 18 om ytringsfriheden og § 19 om dens begrænsninger kalder på en kommentar.

Om grundloven af 1849 hed det, at 'censuren blev afskaffet og kan ingensinde genindføres.'

Det er ikke sandt. 1800-tallets åndselite havde presset på for at kunne udgive deres bøger og tryksager uden enevældens forhåndscensur. Så censur af presse og litteratur blev ophævet, men den statslige *teatercensur* blev ikke afskaffet. Det nye demokratiske folkestyre lod den fortsætte, ikke blot efter den næste grundlov i 1915, men helt op i vores levetid. Dramatikeren Soja skrev i 1948 en pjese, hvor han afslørede de groteske og helt unødvendige strygninger, den statslige censor havde foretaget under den anden verdenskrig for at behage den tyske besættelsesmagt. Han beskrev de moralske og politiske problemer, der er ved al statslig censur og argumenterede for, at teatercensuren burde ophæves. Det blev den dog først i 1954, og vi skulle helt frem til 1969, før den tilsvarende filmcensur blev afskaffet.

Det er altså kun 46 år siden, Danmark fik fuld kunstnerisk ytringsfrihed. Så længe overlevede enevældens statslige censur. Det er en sejlivet last, som magthaverne nødig vil opgive.

Selv om *Statens censur* i dag er helt ophævet, er ytringsfriheden dog ikke total. Hvis der skal være mening med folkestyret, må folket naturligvis også kunne sætte grænser for ytringsfriheden. Som det er nu, har de folkevalgte valgt at begrænse den med lovgivning om f. eks. blasfemi og injurier. Begrænsningerne gemmer sig også i mange andre love. Man skal for eksempel

respektere Markedsføringslovens bestemmelser om, at man ikke må ytre sig om erhvervshemmeligheder. Der må heller ikke spørges om private forhold under en ansættelsessamtale, og Lov om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet forbyder blandt andet verbal chikane. Alle disse begrænsninger og flere til er vedtaget på demokratisk vis af folketinget.

I den aktuelle debat er der stemmer, der mener, at yderligere stramninger er nødvendige for at dæmpe terrortruslerne. At deltage i den debat er ikke en sag for Den Ny Grundlov. Her skal kun påpeges, at ytringsfrihedens grænser altså er demokratiets problem og må løses af demokratiet med lovgivning, så det bliver et anliggende for domstolene. Hvad ellers?

I øvrigt har vi – og det er mindst lige så alvorligt – andre former for begrænsninger af ytringsfriheden. Et meget stort antal personer i stat og kommune har tavshedspligt og må ikke udtale sig om tjenstlige anliggender. En socialrådgiver må for eksempel ikke plapre ud med, hvad fru Jensen har betroet hende under deres samtale. Den diskretion er fornuftig nok, men hvor er fornuften i, at efterretningsmedarbejderen Frank Grevil ikke måtte give offentligheden en vigtig viden om forudsætningerne for Irakkrigen, når Forsvarets viden nu forelå, og der var et stort behov for facts? Og hvorfor var der ingen bankansatte, der gik til offentligheden med deres viden om, hvad der foregik af uansvarlig og kriminel adfærd i bankerne?

Det er et stort dilemma for mange offentligt og privat ansatte, at de er afskåret fra at ytre sig offentligt om sager, der kan have offentlighedens interesse, hvad enten de nu er konkrete eller principielle. Den Ny Grundlov mener, der er grund til følgende paragraf om *pligten til at ytre sig*. Det skal være strafbart, hvis man unddrager sig den.

§ 20

Enhver person, offentligt eller privat ansat, har pligt til at oplyse folketinget og/eller ombudsmanden om lovstridige forhold, som vedkommende har fået kendskab til via sit arbejde.

§ 21

Enhver har ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed, herunder ret til at oprette og slutte sig til fagforeninger for at beskytte sine interesser.

§ 22

Der må ikke gøres andre indskrænkninger i udøvelsen af disse rettigheder end sådanne, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder. Denne Paragraf skal ikke forhindre, at der pålægges medlemmer af statens væbnede styrker, politi eller forvaltning lovlige indskrænkninger i udøvelsen af disse rettigheder.

§ 23

Giftefærdige mænd og kvinder har ret til at indgå ægteskab og stifte familie i overensstemmelse med de nationale love, der giver regler om udøvelsen af denne ret.

§ 24

Enhver, der krænkes i de ved dette kapitel anerkendte rettigheder og friheder, skal have adgang til effektiv oprejsning for en national myndighed, uanset om

krænkelser er begået af personer, der handler på embeds vegne.

§25

Nydelsen af de i dette kapitel anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørighed til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.

Menneskerettighedernes artikel 15 handler om, hvordan forpligtelserne kan fraviges under krig og anden faretilstand. Det er udeladt her, fordi § 7 i kapitel 4 dækker problemet.

Hermed slutter de europæiske menneskerettigheder, men Den Ny Grundlov er i tvivl om, hvorvidt ordet 'sædelighed', der optræder i adskillige paragraffer, også hører hjemme i en dansk grundlov. Sædelighed kan fortolkes på mange måder til forskellig tid og sted og afhængigt af omstændighederne, og det er uholdbart.

Derimod er Den Ny Grundlov ikke i tvivl om, at der bør føjes nogle vigtige paragraffer til. Siden Struensee i 1771 udstedte en forordning om, at alle huse i Danmarks byer skulle have påmalede gadenumre, er statens behov for at holde styr på os vokset til det groteske.

§ 26

Overvågning, der finder sted i det offentlige rum, kan ikke tillades, medmindre borgerne får tydelig information om det.

§ 27

Overvågning, der finder sted i det offentlige rum, kan kun

tillades, hvis kravene om sikkerhed ikke kan tilfredsstilles på anden måde.

§ 28

Respekten for den enkelte borgers privatliv og familieliv og for vedkommendes hjem og korrespondance, der er omtalt i paragraf 14, skal forstås sådan, at korrespondance ikke kun omfatter breve, men alle former for kommunikation, det være sig som mail eller telefoni over nettet, eller som trådløs eller fastnettelefoni, eller andre former, og at denne korrespondance ikke må overvåges, medmindre der er forhold, der taler for, at paragraf 15 kan finde anvendelse. I så fald kan det kun ske efter en forudgående dommerkendelse.

§ 29

Enhver borger har ret til at få at vide, i hvilke registre vedkommende er registreret og hvorfor. Det gælder både offentlige registre, private registre og registre i erhvervslivet. Ligesom det gælder registre over videoovervågning.

§ 30

Enhver borger har ret til at få slettet registrerede oplysninger om sig selv hvor som helst, medmindre det kan dokumenteres, at oplysningerne er strengt nødvendige for indehaveren af det pågældende register. Det gælder også videoovervågning.

Den Ny Grundlov er selvfølgelig klar over, at Forsvaret må have en efterretningstjeneste. Men den må naturligvis være underlagt bestemmelserne i dette Kapitel.

Da efterretningstjenesten samarbejder med andre stater, er det også nødvendigt at afgrænse, hvilke områder af samfundslivet, den ikke har adgang til.

§ 31

Forsvarets efterretningstjeneste er underlagt bestemmelserne i dette Kapitel. Efterretningstjenesten kan derudover ikke drive andre registre end dem, der er strengt nødvendige for tjenestens militære virksomhed. Efterretningstjenesten har ikke adgang til nogen form for civile, erhvervsmæssige eller private registre undtagen efter en offentlig dommerkendelse og en efterfølgende godkendelse fra folketinget.

Fra den gamle grundlov er desuden hentet følgende paragraffer:

§ 32

Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelser og beslaglæggelser kan kun ske efter en retskendelse.

§ 33

Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tvinges til at afstå sin ejendom, medmindre almenvellet kræver det. Det kan kun ske ved lov og fuld erstatning.

§ 34

Den, der ikke kan forsørge sig eller sine, er berettiget til hjælp fra det offentlige.

KAPITEL 13 - om børns rettigheder.

§ 1

FN's konvention af 20. november 1989 om barnets rettig-

heder er en del af den danske grundlov.

- OFFENTLIGHED I FORVALTNINGEN

Der har været en del kritik af offentlighedsloven. Den Ny Grundlov mener, at offentlighedens adgang til informationer bør være så omfattende som muligt for at sikre, at befolkningen kan træffe ordentligt begrundede beslutninger. I dag byder informationsteknologien på så nemme og billige muligheder, at de naturligvis bør bruges til at give borgerne adgang til næsten alt.

Fuld indsigt i alt ville være det optimale, men visse begrænsninger må tolereres. For eksempel kan de to efterretningstjenester ikke stå pivåbne for enhver, men kun for folketingets kontroludvalg. Men hvor går grænsen for personfølsomme oplysninger? De fleste vil nok mene, at en borgers helbredsoplysninger ikke skal være åbne for andre end borgeren selv og hans behandlere.

Men er det også tilfældet for borgerens skatteoplysninger? I Norge og Sverige kan enhver få oplyst, hvad andre betaler i skat. Det kunne man også i Danmark til længe efter anden verdenskrig. Her kunne man gå på rådhuset og læse skattelisterne, og lokalaviserne bragte hvert år en liste over, hvad byens honoratiores betalte. Lidt i stil med det, vore dages presse gør, når den hvert år offentliggør, hvad kendte forfattere får i biblioteksafgift.

Det kan affærdiges som ubehagelig snask og snageri. På den anden side mente mange borgere dengang, at det ikke så godt ud, når byens tømmermester betalte mindre i skat end sine svende, så ordningen virkede trods alt også som en slags skattemæssig adfærdsregulator og til dels også som værn mod sort arbejde. Så hvorfor ikke efterligne Norge og Sverige? Når offentlighedsloven skal udarbejdes i detaljer bør den ordning med.

KAPITEL 14 - om offentlighed

§ 1

Enhver borger har fuld adgang til alle oplysninger, korrespondancer, afgørelser mv, som det offentlige ligger inde med. Med 'det offentlige' menes også alle institutioner og virksomheder, der har forbindelse med stat eller kommuner.

§ 2

Som følge af § 1 skal den nugældende lov om offentlighed suppleres med flere rettigheder og frigøres for de fleste undtagelser, så kun de nødvendigeste personfølsomme oplysninger er undtaget. Pressens og enkeltpersoners muligheder for at undersøge en sag til bunds skal være så omfattende som muligt.

- OM OMBUDSMANDEN

Ombudsmanden er en så vigtig del af demokratiet, at institutionen bør have plads i grundloven. Her er i kort form nævnt det vigtigste.

KAPITEL 15 - om ombudsmanden

§ 1

Ombudsmanden vælges af folketinget for en periode på højst ti år.

§ 2

Ombudsmanden er uafhængig af folketinget og kan ikke afsættes af folketinget.

§ 3

Ombudsmandens virksomhed omfatter alle dele af den

offentlige forvaltning.

§ 4

De nærmere bestemmelser fremgår af loven om ombudsmanden, senest revideret i 2012.

- EN NY GRUNDLOV?

Selv om det virker utænkeligt, at Den Ny Grundlov skulle blive forældet, må der nødvendigvis være en paragraf om fornyelsen.

KAPITEL 16 - om en ny grundlov

§ 1

Hvis et forslag om en ny grundlov vedtages af folketinget med fem sjettedele, der stemmer for, udskrives der valg. Hvis forslaget fremsættes uændret for det nyvalgte folketing og igen vedtages med fem sjettedele af folketingsmedlemernes stemmer, sendes det inden tre måneder til folkeafstemning.

Hvis 60% af de stemmeberettigede borgere stemmer, og hvis der er 60% af dem, der stemmer for forslaget, er det vedtaget.

•

- Om forfatteren

Han er født i 1927. Som toårig oplevede han krakket i Wall Street og den følgende økonomiske krise. Jaja, grin bare, men hans far gik fallit med en lille købmandsforretning, og familien måtte længe leve splittet og var helt afhængig af familiens hjælp, indtil hans far endelig fik et job som kontorist. Man behøver ikke være børnepsykolog for at vide, at den slags sætter sig.

I 1940 burde han være sat i lære som håndværker, men på grund af den tyske besættelse og den nød, der fulgte, var der ingen lærepladser at få, så han blev fejlplaceret i gymnasiet, hvor kun 3% af en årgang dengang blev lukket ind. Elitens børn. Han faldt aldrig til i det lukkede miljø, men fik en lektion i klasseforskelle.

Samtidig fik han en anden skelsættende oplevelse. Hans far var blevet tillidsmand i Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, der som bekendt gik for at være et demokratisk opbygget foretagende. Han havde en kontrovers med ledelsen om nogle pensionsforhold, og den sag endte ved Højesteret. Hans far vandt. Da han senere gik af som tillidsmand, gik der kun kort tid, før han blev fyret. Med de klassiske følger for familien, økonomisk og social deroute. Det lærte ham, at selv om man nok må gå ind for demokratiet, fordi alle andre styreformere er ringere, så fungerer systemet kun med kritisk kontrol.

Efter studentereksamen fik han en læreruddannelse, hvorefter han, som en protest mod den tids autoritære folkeskole og den manglende pædagogiske nytænkning, var med til at løbe Danmarks første lilleskole i gang. Her blev han i 38 år.

Sideløbende har han slået sine folder som ukendt dramatiker og forfatter, ofte på den samfundskritiske fløj.

Han har aldrig været medlem af et politisk parti, men som medlem af to fagforeninger, en pædagogisk og en kunstnerisk, har han været praktisk involveret i både skole- og kulturpolitik. I midten af 70'erne var han blandt andet med til at skaffe de nye banebrydende børneteatergrupper en plads på finansloven.

Han ytrer sig altså som lærer, pædagog, kulturarvsformidler og samfundskritisk skribent og er klar til at modtage de sarkastiske spark, som jurister og historikere og andre pedanter utvivlsomt vil give ham.

En litteraturliste om bogens emner er udeladt, selv om den kunne have stivet tilliden til forfatteren af. Den ville blive for lang.

Kommentarer modtages med tak på

kaj.himmelstrup@mail.tele.dk

•